

YEREL BASININ YURTTAŞ GAZETECİLİĞİNİ TANIMA VE KULLANMA DAVRANIŞLARI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA: KAYSERİ BASINI ÖRNEĞİ

Ebru DAVULCU*

Ahmet BİÇER**

ÖZ

Yurttaş gazetecilik, çok sesliliğe yaptığı katkı dolayısıyla yerel basınla işlevsel olarak benzetilmektedir. Kamusal tartışmaların yapılmasına zemin hazırlaması, haber malzemesi sağlaması, haber çeşitliliğini artırması nedenleriyle yerel basına destek de olmaktadır. Bununla beraber yurttaşların ürettiği içeriğe yeni medya ile ulaşılabilmesi, tiraj ve tıklanma sayısını düşürmekte ve yerel basını ekonomik olarak sıkıntıya sokmaktadır.

Bu araştırma, yurttaş gazeteciliği ve yerel basın ilişkisinden hareketle, Kayseri’de çalışan profesyonel gazetecilerin, yurttaş gazeteciliğini tanıma ve kullanma pratiklerini ve yurttaş gazeteciliğinin geleneksel gazetecilik pratiklerini hangi yönde etkilediğini düşündüklerini tespit etmeyi amaçlamaktadır.

Çalışmada yurttaş gazeteciliğiyle ilgili kavramsal bilgi verilmiş, yerel basın ve yurttaş gazeteciliği ilişkisi ifade edilmiş; ardından da Kayseri’deki basın çalışanları üzerine yapılan araştırmadan elde edilen veriler paylaşılarak değerlendirilmiştir. Nicel yöntemin kullanıldığı araştırmada, anket tekniği uygulanmıştır. Kayseri ilinde farklı medya organizasyonlarında çalışmakta olan gazetecilerden, hazırlanan anketi yanıtlamaları istenmiştir. Çalışmada örneklem olarak, araştırmaya katılmayı kabul eden 49 gazeteci yer almıştır. Sorulara verilen cevaplar istatistikî olarak bir anlam ifade etmekle birlikte, yerel basın çalışanlarının yurttaş gazeteciliği ile ilgili görüşlerinin yorumlanması bakımından da kıymetlidir.

Sonuç olarak, Kayseri’deki basın çalışanlarının yurttaş gazeteciliğini bir yandan geleneksel gazeteciliğe zarar veren bir tehdit veya rakip gibi; diğer yandan ise profesyonel gazeteciler tarafından görmezden gelinemeyecek derecede önemli bir olgu, hatta önemli bir haber/istihbarat kaynağı olarak gördükleri sonucuna ulaşmışlardır.

Anahtar Kelimeler: Yurttaş gazeteciliği, yerel basın, Kayseri yerel basını

A RESEARCH ON THE BEHAVIORS OF THE LOCAL PRESS TO RECOGNIZE AND USE CITIZEN JOURNALISM: EXAMPLE OF LOCAL PRESS IN KAYSERİ

ABSTRACT

Citizen journalism is functionally similar to the local press in its contribution to polyphony and supports the local press by providing news materials and increasing the diversity of news. However, the accessibility of citizen-produced content via new media has reduced circulation and clicks, leading to economic problems for the local press. This research aims to explore how professional journalists in Kayseri perceive the impact of citizen journalism on their recognition and use of citizen and traditional journalism practices, and the relationship between citizen journalism and the local press. The study provided conceptual information about citizen journalism and its relationship with the local press. Data obtained from a survey of press employees in Kayseri were evaluated and shared using a quantitative method. The convenience sampling technique was used to select a sample of journalists actively working in different media organizations in Kayseri. The study included 49 participants who completed the prepared questionnaire. Although the answers have statistical significance, they also provide valuable insights into the opinions of local press employees about citizen journalism. The results showed that press employees in Kayseri perceive citizen journalism as both a threat and a rival that harms traditional journalism, but also as an important phenomenon that cannot be ignored and is seen as an important source of news and intelligence.

Keywords: Citizen journalism, local press, local press in Kayseri

GİRİŞ

Yurttaş gazeteciliği, geleneksel gazetecilik süreçlerinden bağımsız olarak profesyonel ya da amatörlerce gerçekleştirilen; haber ve bilgiyi araştırma, toplama, yazma ve internet ve diğer yeni iletişim teknolojilerinden faydalanarak yayınlama işidir. Üzerine birden fazla açıklama yapılan yurttaş gazeteciliği, yeni medyanın kitleler arasındaki etkileşimi artıran yapısı dolayısıyla, toplumun diğer fertlerine ya da yönetenlere karşı seslerini duyurmak isteyenler için bir fırsat olarak görülmektedir. Özellikle hak odaklı habercilik kapsamında, ana akım medyada yer almayan, görmezden gelinen dezavantajlı grupların olaylar üzerinden kendi düşüncelerini kitlelere aktarması yurttaş gazeteciliği olarak değerlendirilmektedir.

Amerika Birleşik Devletleri'nde ortaya çıktığı ilk dönemlerde yurttaş gazeteciliği, gazetecilik işinden ziyade sivil katılımı da ilişkilendirilmiş; yurttaşların fikir belirtmediği, gönüllü olmadığı, oy vermediği ve aktif olarak kamusal alana katılmadığı bir süreci, PEW Center'in çalışmaları ile tersine döndürmenin bir yolu olarak görülmüştür (Cangöz, 2003, s. 101-103). Yaşanan teknolojik gelişmelerle, ağa bağlı mobil telefonların artan beceri ve kapasitesini kullanan yurttaşlar, yaşanan olağanüstü olayları ve sıradan meseleleri haberleştirerek herhangi bir telif beklentisi olmaksızın sosyal medya üzerinden yakın ve uzak çevreleriyle paylaşmaya başlamışlardır (Erduran vd., 2018, s. 10). Bu paylaşımlar da yurttaş gazeteciliği olarak değerlendirilebilmiştir.

Haber araştırma, toplama, işleme, yayınlama biçimleri; telif haklarına riayet, yayınlanan haberin niteliği, görüntü ve içerik kalitesi bakımından geleneksel gazetecilikten farklılık gösteren yurttaş gazeteciliği (Devran ve Özcan, 2017, s. 172), zamanla ana akım medya tarafından da kullanılmaya başlanmıştır. Medya kuruluşları, gerek tanık gerek katılımcı gazetecilik olarak tanımlanan yurttaş katılımlarını haber üretim sürecine dahil etmiş, üretilen içeriğin düzenli akışını sağlamak için de e-posta ya da diğer web tabanlı formlar yoluyla davet-çağrı yapmış veya bir takım özel web siteleri geliştirmişlerdir (Çevikel, 2011, s. 64).

Yurttaş gazeteciliği, hak odaklı habercilik, katılımcı gazetecilik, tanık gazeteciliği gibi geniş bir perspektifte, Amerika Birleşik Devletleri'nden Avrupa ülkelerine, Irak'tan, İran'dan, Filistin'den, Hindistan'a, Çin'e, Güney Kore'ye, Brezilya'ya kadar dünyanın hemen hemen her ülkesinde gerçekleştirilen bir gazetecilik uygulamasıdır. Türkiye'de de yurttaş gazeteciliği aşağıda ifade edilen biçimlerde yapılmaktadır (Erduran vd., 2018, s. 17-26):

1-“Profesyonel gazeteci olmayanların öncülük ettiği yurttaş gazetecilik girişimleri”

1a) “Kolektifler: Türkiye'deki ana akım haberciliğin taraflı yayıncılığına ve sansürüne duyulan geniş çaplı tepki sebebiyle genellikle birkaç arkadaşın bir araya gelerek oluşturdukları küçük medya inisiyatifleridir.”

1b) “Bireysel deneyimler: Aktivist yurttaş gazeteciler”

1c) “Ağlaşmış tanık gazeteciliği: Bir kriz anında, sosyal medya platformlarında (Twitter, Facebook, Youtube, Ekşi Sözlük, vs.) birbirlerinden bağımsız olarak bir araya gelen yurttaşların, kendiliğinden ve neredeyse eş zamanlı haber üretip paylaşımları ya da süregiden bir konuyla/olayla ilgili haber ve yorum ürettikleri de görülmektedir.”

2-“Profesyonel gazetecilerin öncülük ettiği yurttaş gazetecilik girişimleri”

2a) “Ana akım medyadan ayrılan gazetecilerin yeni deneyimleri”

2b) “Alternatif/Muhafif medya kökenli gazetecilerin girişimleri ile kurulan yurttaş gazetecilik ağları”

Bu çalışmada, profesyonel olarak mesleğini yürüten gazetecilerin Türkiye’de gerçekleştirilen yurttaş gazeteciliği uygulamalarını tanıma, yurttaş gazeteciliğine ilişkin tutumlarını ölçme, yurttaş gazeteciliğini kullanma davranışları üzerine bir araştırma yapılacaktır. Araştırma yerel basın çalışanları üzerinde gerçekleştirilecektir. Yerel basın, yerinden haber verme, olayları daha yoğun ve geniş bir boyutta ele alma, içinde yaşanan yerel bölgede daha çok, çeşitli bilgiye ulaşma, kamusal tartışmalar açma bakımından önemlidir. Demokratik işleyişe hizmet eden yerel basın için yurttaş gazeteciliği bir fırsat niteliğindedir. Çünkü yurttaş gazeteciliği, yerel halkın istek, düşünce ve beklentilerinin öğrenilmesini sağlamanın aracısız bir yoludur. Ayrıca, haber üretim sürecinde ekonomik zorluklar nedeniyle teknik sorunlar ve muhabir sıkıntısı yaşayan yerel basına yurttaş gazeteciliği destek olabilecektir.

Bununla birlikte yurttaş gazeteciliğinin handikapları olarak kabul edilebilecek konular olan; gazetecilik eğitimi almayan yurttaşların içerik üretmeleri, mizenformasyon ve dezenformasyon yayılabilmesi, editoryal kontrolün haber üretim sürecinde olmaması, mesleki değerlerin bir yana bırakılabilmesi yerel basın açısından da sorun teşkil edebilecektir. Mesleki sorumluluk gereği bu sorunlarla mücadele etmesi gereken yerel basın, toplumun olayları daha çok yeni medya üzerinden takip etmeyi tercih edebilmesi nedeniyle tiraj ve tıklanma sayısı ile ilgili de sorun yaşayabilecek, ekonomik olarak sıkıntıya girebilecektir. Araştırma yapılırken yurttaş gazeteciliği ve yerel basın arasındaki bu ilişkiler göz önünde tutulmaktadır.

Araştırma, Kayseri yerel basını üzerine gerçekleştirilmiştir. Yüz yılı aşkın tarihi göz önünde tutulduğunda Kayseri’de yerel basın güçlü ve köklü bir geçmişe sahiptir. Dolayısıyla Kayseri yerel basınının gazeteciliğin bu yeni uygulama biçimine olan yaklaşımı merak uyandırıcıdır. Ayrıca zamansal ve mekânsal bakımdan yapılacak tasarruf da araştırmanın Kayseri’de yürütülmesinde etkili olmuştur.

Araştırmada, nicel desene uygun olarak anket tekniği kullanılmıştır. Daha çok kapalı uçlu soruların sorulduğu araştırmada, katılımcıların fikirlerinin ölçülmesi gereken durumlarda, derinlemesine bir değerlendirme yapabilmek için açık uçlu sorular da kullanılmıştır. Sorulara verilen cevaplar istatistikî olarak bir anlam ifade etmekle birlikte, yurttaş gazeteciliği ve yerel basın bağının yorumlanması bakımından da kıymetlidir.

Çalışmada öncelikle yurttaş gazeteciliğiyle ilgili kavramsal bilgi verilmekte, yerel basın ve yurttaş gazeteciliği ilişkisi ifade edilmekte; ardından da Kayseri’de çalışan basın mensupları üzerine yapılan araştırmadan elde edilen veriler paylaşılarak değerlendirilmede bulunmaktadır.

1. Yurttaş Gazeteciliği: Tanım, Özellikler, Amaç ve Sorunlar

Siyasal, ekonomik ve toplumsal gelişmelerin yanı sıra 20. yüzyılın sonlarında iletişim teknolojilerinde yaşanan değişimler gazetecilik alanında yeni uygulamaların ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Yurttaş gazeteciliği bu uygulamalardan biridir. Pratik açıdan değerlendirildiğinde yurttaş haberi toplama, yazma ve yayınlama sürecinin içine dâhil eden yurttaş gazeteciliği, ortaya çıkış koşulları açısından değerlendirildiğinde gazetecilik mesleğine kaybettiği toplumsal güvenin yeniden kazandırılmasına imkân verecek bir iletişim faaliyetidir.

Alankuş (2009, s. 109-111), yurttaş gazeteciliğinin Amerika’da yaygınlaşan basın özgürlüğü, egemen medya baskısı ve hak odaklı yayıncılık tartışmalarının sonucunda ortaya çıktığını ifade etmektedir. Ona göre yurttaş gazeteciliğinin temel felsefesi vatandaşlık haklarının savunusunu yapmaktır. Haberin yalnızca nesnesi olmayı reddeden vatandaşlar, medyanın kendilerini görmesini beklemeden haber üretmektedirler. Yurttaşlar arası diyalogun önünü açan bu uygulama, haberi elit merkezli olmaktan çıkarmaktadır. Yurttaşların haberin bizzat yapıcısı haline gelmesi de habere ve gazetecilik mesleğine olan inancın artmasına neden olmaktadır.

Yurttaş gazeteciliği ile ilgili Alankuş’un yanı sıra birçok akademisyen ve gazeteci görüş bildirmiştir. Nip’e göre (2006, s. 218) yurttaş gazeteciliği “profesyonel maaşlı çalışanların olmadığı ve haber toplama, görselleştirme, üretme ve yayınlama aşamalarında tamamen sıradan vatandaşların yer aldığı”

bir alandır. Duran (2003, s. 92-94) ise yurttaş gazeteciliğini bu tanımın biraz daha dışına taşır. “Haber oluşturma sürecinde yalnızca resmi makamlarla değil, habere konu olan ya da haberle ilgili çok sayıda yurttaşla sık temasa geçilmesi” yurttaş gazeteciliği için önemlidir. Böylece yurttaş bilgi ve görüş bildiren bir kaynak olmaktan çıkarak bizzat haberin oluşturulmasında aktif bir rol üstlenmektedir. Bu bakımdan yurttaş gazeteciliği yurttaş taleplerinin militanlığını da üstlenerek yurttaşlar ile iktidar arasındaki elçilik görevini yürütmektedir.

Gazeteciliği geleneksel rolünden sıyrarak sivil katılımı ve kamusal alanın dönüşümünü teşvik eden yurttaş gazeteciliğine Uzun’un (2006, s. 646) yaklaşımı da dikkat çekicidir. Uzun yurttaş gazeteciliğini, Amerika siyasetinin 90’lı yılların sonunda “içinde bulunduğu durum, medya sektöründeki yoğunlaşmanın ortaya çıkardığı ekonomik sorunlar ve teknolojik gelişmelerle” ilişki kurarak sorunlara çözüm arayışının bir parçası olarak değerlendirir. Yurttaş gazeteciliği adı altında toplanabilecek uygulamalar yurttaşlık, topluluk, kamusal alan gibi kavramların temellendirilmesinin yolunu açar. Böylece giderek okur kaybeden gazeteler ve azalan reklam gelirlerine bir çözüm bulunabilecektir.

Toplumsal ve siyasi açıdan yurttaşlık ve kamusal alan kavramları ile ele alınan yurttaş gazeteciliği teknik olarak ise bilişim ve iletişim teknolojilerinin bir sonucudur. “Web 2.0 olarak bilinen ve kullanıcı odaklı içeriklere alan açmak üzere tasarlanan yeni internet tabanlı ağların ortaya çıkması, dijital video ve görsel üretimini erişilebilir kılan akıllı telefonların da aynı dönemde” kendisini göstermesi “internet kullanıcılarının video, görsel, metin biçimlerini kullanarak özgün içerik üretmesini kolaylaştırmıştır” (Devran ve Özcan, 2017, s. 153). İnternet kullanıcılarının “aktif olarak içerik üretimine ve paylaşımına katılmaları da onların medya mesajlarının yalnızca pasif tüketicileri ya da müşterileri olma konumlarını hızla” değiştirmiştir. “Esas olarak medya profesyoneli olmayan yurttaşlar tarafından yaratılan çevrimiçi içeriğe gönderme yapan kullanıcı tarafından üretilen içerik, enformasyon akışında belirgin bir değişiklik” oluşturmuştur. “Söyleyecek ve gösterecek bir şeyi olduğuna inanan sıradan insanlar tarafından da” üretilen içerikle “enformasyon üretimi ve” paylaşımı “profesyonel medyanın tekelinden” çıkmıştır. Bu durum “özellikle haber niteliği taşıyabilecek türde enformasyon üretildiğinde profesyonel gazeteciliğin sahasına da müdahil olunmasına” sebebiyet vermiştir (Çevikel, 2011, s. 58). Bu “bir anlamda elinde akıllı telefonu olan herkesin birer gazeteci olarak kamerasına kaydettiği haberi kendisini takip eden herkesle paylaşabileceğine ya da geleneksel medya üzerinden kamuoyuna duyurabileceğine işaret etmektedir” (Devran ve Özcan, 2017, s. 151).

Yurttaş gazeteciliği, tanımlamasında da farklılıklar oluşturan birden çok uygulama alanına sahiptir. Profesyonel olmayan insanlarca bir sosyal medya platformu üzerinden hak arama çabalarının bir sonucu olarak gerçekleştirilebildiği gibi, tanıklık edilen herhangi bir olayın görüntü ve bilgilerinin bir medya kuruluşuna gönderilmesi ile de yurttaş gazeteciliği gerçekleştirilebilmektedir. Ayrıca kurumsallaşmış, kolektif biçimde çalışılan bir medya platformu oluşturularak da yurttaş gazeteciliği yapılabilmektedir.

Goode (2009, s. 1288), yurttaş gazeteciliği yapmanın ayrımını daha da geniş tutmuştur. Ona göre profesyonel haber medyalarında yayınlanan içeriğin yeniden gönderilmesi, bu içeriğe bağlantı verilmesi, içeriğin etiketlenmesi, oylanması, yorumlanması gibi yollarla da yurttaş gazeteciliği yapılabilmektedir. Bu çerçevede, kullanıcı tarafından oluşturulan içerik alanları “oylamalar ve anketler (polls), okur yorumları, sitelerdeki bloglar, sitelerdeki forumlar/forum siteleri, sohbet odaları, etiketleme, sosyal paylaşım (social bookmarking)¹ siteleri” şeklinde sınıflanabilir (Balel, 2009, s. 76).

Yurttaş gazeteciliğinde hazırlanan haberin içeriğinde geleneksel gazetecilikten birtakım farklılıklar bulunmaktadır. Bu farkların başında halkı habere dâhil etmek gelmektedir. Bu demokratik bir açılımın da göstergesidir. Yurttaş gazeteciliğinde haberde dengelilik okuyucular lehine yeniden tarif edilmektedir. Bunun yanında “yurttaş gazeteciliği haberin tanımını genişletir. Haber yapma çerçevesini yeniden tarif ederek okuyucunun ilgisini” artırmak hedeflenir. Okuyucuların gazeteleriyle

¹ Kavram Türkçe’ye ‘sosyal imleme’ biçiminde çevrilmektedir. Balel (2009) ise kavramı, “kullanıcı tarafından oluşturulan içerik alanlarını” vurgulamak amacıyla “sosyal paylaşım siteleri” biçiminde kullanmaktadır.

etkileşim içine girebilecekleri kanallar oluşturulur ve gazeteciler ile yurttaşlar arasındaki mesafe kaldırılmaya çalışılır. Böylece yeni bir okuyucu topluluğu oluşturulmak istenir (Schaffer'dan akt., Cangöz, 2003, s. 104). Yurttaş gazeteciliği temel nitelikleri ve yapılan tanımlamalar çerçevesinde değerlendirildiğinde amacının yurttaş sorunlarına eğilmek ve yurttaşın sesini duyurmak olduğu görülmektedir.

Bu bağlamda yurttaş gazeteciliği ile ilgili ele alınabilecek bir önemli olayın 1999'da Amerika Birleşik Devletleri'nde "Seattle'da gerçekleşen Dünya Ticaret Örgütü Bakanlar Konferansı'nı protesto etmek için yapılan eylemler" olduğu belirtilebilir. Bu eylemlere ilişkin bilgi ve görüntüler Indymedia'da yayınlanmıştır. Yine Amerika Birleşik Devletleri'nde 11 Eylül olayının görüntülerini kaydeden tanıkların kendi bloglarında yayın yapmaları da yurttaş gazeteciliği açısından önemlidir. Bunların yanında Irak'ın işgali esnasında "sıradan bir Iraklı'nın gözünden savaşın anlatıldığı Salam Pax'ın kişisel weblogsu" da yurttaş gazeteciliğinin önemli örnekleri arasında yerini alır (Campbell, 2015, s. 706-707). Ayrıca Katrina Kasırgası ve Wikinews Haberciliği, Çin'de Wenchuan Depremi Vakası sırasında gerçekleştirilen yurttaş haberciliği, Filistin'de yaşanan insan haklarına aykırı işgali ve gündelik hayatı anlatan bloglar, Hindistan'daki yurttaş gazeteciliğinin ilk örnekleri, Kuzey Belçika Yürüyüşü ve yurttaş gazeteciliğinin bu yürüyüşü haberleştirmedeki yeri, Kenya'daki seçim krizine yurttaş medyanın yaklaşımı da yurttaş gazeteciliği açısından önemli örneklerdir.

Bunlardan başka 2004 yılı sonlarında Güney Asya'da yaşanan tsunami ve 2005 yılında Amerika'daki Katrina ve Rita kasırgalarının görüntülerinin de tanıklar aracılığıyla paylaşılması yurttaş gazeteciliğini örneklemektedir. Bu örnekler hak odaklı haberciliğin dışında yurttaş gazeteciliğinin çerçevesini tanımlayan gazeteciliğine kaydırmaktadır.

Bireysel blogların ve diğer sosyal medya platformlarının kullanılması yanı sıra kurumsallaşmış, kolektif ağlar aracılığı ile ise iReport, Ohmy News, guardianwitness, UGC hub, Dokuz8 Haber yurttaş gazeteciliği yapan platformlar arasında yer almaktadır. Bu gibi platformlar geleneksel bir medya kuruluşunun parçası olabildiği gibi bağımsız olarak da yayıncılık yapabilmektedirler.

Geleneksel medyanın bir parçası olarak yayın yapan kurumsallaşmış yurttaş gazeteciliği platformlarının dışında yurttaş gazeteciliği-geleneksel medya ilişkisi, yurttaş gazeteciliği platformlarında üretilen içeriklerin yer yer geleneksel medya tarafından kullanılması ile de kurulabilmektedir. Nisan 2007'de, Amerika Birleşik Devletleri'nde "Virginia Tech Üniversitesi'nde silahlı bir öğrencinin gerçekleştirdiği ve 32 kişinin öldüğü saldırıyı, içerinde CNN'in de bulunduğu medya kuruluşları, öğrenci blogları ve ilk elden tanıklıklar içeren diğer yurttaş medyalarından faydalanarak" yayınlamışlardır. "2009 yılı İran cumhurbaşkanlığı seçimini kaybeden reformcu aday Musavi'yi savunanların gösteri ve eylemleri de bloglar ve diğer yurttaş gazetecilik platformlarından" elde edilen görüntüler aracılığıyla geleneksel medyada yer almıştır (Çevikel, 2011, s. 63-64). Yine kimi doğa olayları, cinayetler, yaralamalar vb. olaylar da tanıkların çektiği görüntüler ile geleneksel medyada yerini almaktadır. Bu gibi örnekler yurttaş gazeteciliğinin geleneksel gazetecilik yapan medya tarafından kullanıldığını gözler önüne sermektedir.

Yurttaş gazetecilik gerek hak odaklı haberciliğin bir parçası olması, olay/konu takibi yapılabilmesi, yurttaş sorunlarına eğilmesi; gerekse olaylara ilişkin kanıt ve belgelerin ilk elden çevrimiçi yayınlanabilmesi açısından oldukça önemlidir. Bunun yanı sıra kimi sorunların ortaya çıkmasına da zemin hazırlayabilmektedir. Bu sorunlar aşağıdaki şekilde sıralanabilir:

-Yurttaş gazeteciliği çoğunlukla gazetecilik eğitimi almamış, profesyonel olarak bu işi yürütmeyen kişilerce yapılmaktadır. Bu durum gazetecinin kim olduğuna ve gazeteciliğinin ve normlarının olup olmadığına ilişkin sorgulamaların yapılmasına sebep olur (Kim ve Lowrey, 2015, s. 299-301). Hatta bu durum yurttaş gazeteciliğine ilişkin kimi uygulamaların katılımcı gazetecilik, kamusal gazetecilik, tanık gazeteciliği vb. şekilde adlandırılabilmesine dair tartışmalara da yol açar. Yurttaş gazeteciliği ile ilgili bu sorun, yurttaş gazeteciliğinin çerçevesinin çizilmesi ve amatörlerce gerçekleştirilen web tabanlı haber üretim işinin gazetecilik olarak adlandırıp adlandırılmayacağına ilişkindir.

-Yurttaş gazeteciliğinde “haberi yayınlayan kişiden kaynaklanan bir sorun, iletinin kodlanması ve ilgili görüntü-ses içeren materyallerin kurgulanmasında” yaşanmaktadır. Yurttaş gazetecinin amatör olabilmesi dolayısıyla haberin tasarımında, kullanılan terminolojide yanlış anlaşılmalara sebep olabilecek hatalar/mizenformasyon yapılması olasıdır. Ayrıca bireysel çabalarla yürütülmesi dolayısıyla yurttaş gazetecilikte habere konu olan olayın değerlendirilmesi ve yorumlanması, kaynağa ulaşılması, konunun uzmanlık alanının dışında olması da mizenformasyona neden olmaktadır (Balel, 2009, s. 73-74). Bu bakımdan yurttaş gazeteciliğinin editoryal müdahaleye ihtiyaç duyduğu konusunda sesler yükselmektedir.

-Yurttaş gazetecinin internet üzerinden yayın yapması nedeniyle kimliği de zaman zaman kuşku uyandırabilmektedir. Provokasyon, kandırma, birilerine karşı kışkırtma için dezenformasyon yayılabilen yurttaş gazetecinin kimliği görünmeyebilmekte ya da gerçek olmayan kimliklerle yayın yapılabilmektedir (Balel, 2009, s. 100). Buna ilişkin çarpıcı bir örnek 2011 yılında yaşanmıştır. “Suriye’de eşcinsel bir kadının Arap Baharı döneminde yaşanan toplumsal olaylara yaklaşımını anlatan ‘A Gay Girl in Damascus’ bloğunun sahibi, İngiltere’de yaşayan Amerikalı bir erkek” çıkmıştır (Bennett, 2011, s. 191-192; Abunimah, 2011, <https://electronicintifada.net>).

- Yurttaş gazeteciliği alternatif bir gazetecilik biçimi olarak, ana akım medyada yer almayan içeriklerin yayınlanması bakımından önemlidir. Ancak kimi zaman ilgi çekebilmek, daha fazla takipçiye sahip olabilmek ya da tıklanmak, kendi sayfalarına reklam alabilmek için sansasyonel içerikler yayınlanabilmektedir.

Tüm bu sorunlarla birlikte yurttaş gazeteciliği, yurttaşın bilgilenmesinin yanı sıra hak odaklı haberciliğin de bir gereği olarak yurttaşın haklı olduğu konularda istek ve beklentilerinin gerçekleştirilmesine aracılık etmesi bakımından önemlidir. Böylece ana akım medyanın baskısı kırılmakta, haber üretim ve yayın sürecine yurttaş ortak edilerek gazetecilik mesleğine duyulan güven artırılmak ve hatta yeniden sağlanmak istenmektedir.

2. Yurttaş Gazeteciliği ve Yerel Basın

Yerel basın genel olarak yalnızca bir yörede, bölgede yayınlanan ve okunan, o yöre ve bölge ile ilgili olayları, yerel konuları haber yapan basın olarak tanımlanmıştır. Ancak bu tanımlama iletişim teknolojilerinde yaşanan gelişmelerle değişime uğramıştır. İnternet ve yeni medyanın kullanılması ile birlikte yerel basın yerinden haber eden; ancak yaygınlaşan bir niteliğe bürünmüştür. Yerel basın, ilgilenilen yöre ile ilgili toplumsal, siyasi, ekonomik, kültürel gelişmeleri daha yoğun ve geniş bir perspektiften ilgililere aktarmakla görevli basındır.

Yerel basın, ulusal basında yer almayan olayların haberleştirilmesi ve duyurulması bakımından önemlidir. Gezgin (2007, s. 177), gelişmiş ülkelerde yerel basının önemli olduğunu belirtmiştir. Buna neden ise yerel basının o toplumdaki insanların gerçek sesi olduğuna inanılmasıdır. Bu sebeple gelişmiş ülkelerde insanlar önce yerel gazeteleri okumaktadırlar. “Yerel basın organları, vatandaşların kendi şehir beldelerindeki sorunlar, olaylar, ekonomik ve sosyal gelişmeler, yerel yönetimlerin aldığı kararlar hakkında bilgi sahibi” olmasını sağlamaktadırlar. Bu bağlamda yerel basın demokrasiler için vazgeçilmez bir yere sahiptir. Yerel basın halkın sesi ve bilgi kaynağı olarak kabul edilmektedir.

Demokrasiler yerel birimlerden beslenmektedir. Dolayısıyla yerel birimlerde yerleşen demokrasi bilinci önemlidir. Bu doğrultuda yerel basının görevi, yönetenler ve yönetilenler arasındaki iletişimi sağlamaktır. Yerel basının çok sesliliği sağlaması neticesinde demokrasiler sağlıklı işleyebilecektir (Gürel, 2007, s. 173).

Bireylerin görüş, düşünce ve beklentilerini yönetenlere ve toplumun diğer üyelerine iletmelerinde basın daima önemli olmuştur. Ancak yeni iletişim teknolojilerinin bireylere haber ve bilgiye erişim kadar içerik üretme ve yayma konusunda da getirdiği avantajlar, aracısız bir biçimde toplumun diğer üyelerine ulaşabilmeyi sağlamıştır. Dolayısıyla yerel meseleler hakkında da bireyler, bir medya

kuruluşunun aracılığına gerek kalmadan yönetenlere ve topluma ulaşabilmektedirler. Yurttaşlık vazifelerini yerine getirirken bir nevi gazetecilik mesleğine soyunan bireyler, içinde yaşadıkları toplumu mikro ve makro düzeyde yerinden bilgilendirebilmektedirler. Öyle ki kimi zaman yapılan yayınlar, ulusal basına da konu olabilmektedir.

Yerel basın, kamusal tartışmaların yapıldığı bir platformdur. Ulusal basında daha çok büyükşehirler ile ilgili olayların habere konu olması, yerel basına bölgesel bazda kamusal sorunların gündeme getirilmesi bakımından bir misyon yüklemiştir. Yurttaş gazeteciliği, bölgesel, yöresel sorunların yeni medya üzerinden tartışmaya açılması bakımından önemlidir. Artık, toplum içinde yaşadığı lokal bölge ile ilgili daha çok ve çeşitli bilgiye, daha kolay ulaşabilmekte, daha fazla etkileşim içine girerek müzakere sürecine dahil olabilmektedir.

Yerinden bilgilendirmenin ve kamusal tartışmaya zemin hazırlamanın yanı sıra yurttaş gazeteciliğinin yerel gazetecilik açısından sağladığı diğer bir fayda, yerel basına haber malzemesi sağlayabilmesinden kaynaklanmaktadır. Yerel basın yurttaşların ürettiği içeriklerden faydalanabilmekte, böylece geçmişten bu yana yaşadığı teknik sıkıntıları ya da muhabir sıkıntısını aşabilmektedir. Kimi ekonomik sorunlar nedeniyle teknik araç ve gerece, yeterli sayıda muhabire sahip olamayan yerel basın, yurttaşların ürettikleri içerikleri topluma iletebilmektedir.

Yurttaşların ürettiği içeriğin yerel basın tarafından kullanılmasının sağladığı diğer bir fayda ise haber içeriğindeki çeşitliliğidir. Toplumun dezavantajlı kesimlerinin yaptıkları paylaşımlar, egemen medyadaki tek düze haber akışını bozmaktadır. Üretilen alternatif içeriklerin yerel medyada kullanılması, toplumun yalnızca ulusal içeriğe maruz kalmaması yönünde yaptığı katkıya, çeşitlilik bazında bir katkı sağlayacaktır.

Bununla birlikte, yurttaşların ürettiği içeriğe yeni medya ile de ulaşılabilir olması, haberlerin zamanla daha çok bu kanal üzerinden takibine sebep olmaktadır. Bu durum da zaten ekonomik güçlüklerle mücadele eden yerel basının tiraj ve tıklanma sayısını düşürmektedir. Yalnızca yerel basının değil, ulusal basının da sorunu olan bu durum, gazetelerin küçülmesine ve hatta kapatılmasına sebep olabilmektedir.

YÖNTEM

Bu çalışmada yerel basının yurttaş gazeteciliğini tanıma ve kullanma davranışları ile ilgili olarak Kayseri’de çalışan basın mensupları üzerine bir araştırma yapılmıştır. Nicel yöntem kullanılarak yapılan çalışmada, Kayseri yerel basınında çalışanlara anket yapılarak veriler elde edilmiştir.

Araştırma temel olarak, Kayseri’de çalışan gazetecilerin, yurttaş gazeteciliğini tanıma ve kullanma pratiklerini ve akabinde yurttaş gazeteciliğinin geleneksel gazetecilik pratiklerini hangi yönde etkilediğini düşündüklerini tespit etmeyi amaçlamaktadır.

Bu temel amaç doğrultusunda araştırma aşağıdaki sorulara yanıtlar aramaktadır:

A.S.1. Kayseri’de çalışan profesyonel gazetecilerin, yurttaş gazeteciliği hakkında bilgileri var mıdır?

A.S.2. Kayseri’de çalışan profesyonel gazetecilerin yurttaş gazeteciliğine ilişkin görüşleri nedir?

A.S.3. Kayseri’de çalışan profesyonel gazetecilerin yurttaş gazeteciliğine ilişkin algı/görüşleri çalıştıkları medya kuruluşuna göre değişiklik göstermekte midir?

A.S.4. Kayseri’de çalışan farklı yaş gruplarındaki profesyonel gazetecilerin yurttaş gazeteciliğine ilişkin algı/görüşleri değişmekte midir?

A.S.5. Kayseri’de çalışan profesyonel gazetecilerin mesleki deneyim sürelerine göre yurttaş gazetecilik algı/görüşleri değişmekte midir?

A.S.6. Kayseri’de çalışan ve sosyal medya hesaplarından gazetecilik faaliyeti gerçekleştiren profesyonel gazetecilerin yurttaş gazetecilik ile ilgili algı ve görüşleri arasında farklılık var mıdır?

Araştırma soruları doğrultusunda bir anket oluşturulmuştur. Formun oluşturulmasında Noor (2016) tarafından gerçekleştirilen araştırmada kullanılan sorulardan faydalanılmış, alanda çalışan akademisyen ve gazetecilerin görüşleri doğrultusunda sorularda, Türkiye’de çalışan gazetecilere uygulanmak üzere dil ve içerik bakımından uyarlama yapılmıştır. Formda kapalı uçlu soruların yanı sıra açık uçlu sorular da sorulmuş, istatistiki bilgilerin yanı sıra yorumlamalara da yer verilmiştir. Soru formu ana hatlarıyla; demografik ve meslekle ilgili betimleyici bilgiler, katılımcıların gazetecilik pratikleri ve yurttaş gazetecilikle ilgili algı ve yorumlamalarını ölçen kısımlardan oluşmaktadır. Analizlerde kullanılan soru ya da ifadelerde en düşük 1 ve en yüksek 5 puan aralığında yer alan 5 noktalı ölçeklendirme kullanılmıştır.

Saha araştırmasında Kayseri’de çalışan 49 gazeteciye anket uygulanmıştır. Örneklem seçiminde kolayda örnekleme (*convenience sampling*) tekniği kullanılmıştır. Patton (2002, s. 242), kolayda örneklemin en yaygın kullanılan örnekleme stratejisi olduğunu ifade etmektedir. Bu örnekleme türü; evren içerisinden örneklemin belirlenmesinin araştırmacı tarafından gerçekleştirildiği, olasılık içermeyen bir örnekleme metodudur. Bu nedenle kolayda örnekleme kullanılarak ulaşılan bulguların evrene genellenmesi mümkün değildir (Nachmias ve Nachmias, 2008, s. 168). Ancak araştırmaya katılan örneklem grubun kendi içinde birtakım ilişki örüntüleri tespit edilebilmektedir. Evrenin tamamının bilinmesinin, tespit edilmesinin ya da evrenin tamamına ulaşılmamasının mümkün olmadığı durumlarda kullanılmaktadır. Bu bağlamda Kayseri’de çalışan gazeteciler çalışmanın evrenini oluşturmaktadır. Ancak Kayseri’de çalışan basın mensuplarının tam sayısının tespit edilmesi (özellikle kayıt dışı biçimde çalışan gazeteciler de hesaba katıldığında) ve her bir gazetecinin eşit derecede araştırmaya katılma ihtimalinin oluşturulduğu, olasılıklı örnekleme yöntemlerinin araştırmada kullanılması mümkün değildir. Ayrıca örnekleme ulaşma konusunda saha araştırması esnasında karşılaşılan güçlükler de mevcut örnekleme tekniğinin kullanılmasını zorunlu kılmıştır. Bu nedenle kolayda örnekleme yöntemiyle, Kayseri ilinde ulaşılabilen ve araştırmaya katılmayı kabul eden meslek mensuplarıyla anket çalışması gerçekleştirilerek konuyla ilgili soru ve ifadeler yöneltilmiştir. Gazetecilere yöneltilen sorular ve ifadelerin normallik dağılımları incelenmiştir. Söz konusu değişkenlerin çarpıklık ve basıklık değerleri -1,388 ile 0,695 arasında değişmiştir. Bu değerler normallik varsayımının sağlanmasında kabul edilebilir aralıklarda yer almaktadır (George ve Mallery, 2010; Tabachnick ve Fidell, 2013). Bu nedenle soru ve ifadelerde araştırma sorularında yer alan değişkenlere göre anlamlı bir fark bulunup bulunmadığı, parametrik testlerden bağımsız örneklemler için t testi ile incelenmiştir. Ayrıca gazetecilere konuyla ilgili açık uçlu sorular da yöneltilmiş, alınan cevaplar kategorize edilerek niteliksel bir betimleme gerçekleştirilmiştir.

BULGULAR ve YORUMLAR

Kayseri’de çalışan gazetecilerin yurttaş gazeteciliğine ilişkin değerlendirmeleri, mesleki deneyimleri ve demografik özelliklerine göre değerlendirilmiştir. Bu sebeple öncelikle örneklem grubun özelliklerini yansıtan mesleki ve demografik değişkenlere ilişkin dağılımlar aşağıdaki tabloda aktarılmaktadır:

Tablo 1. Gazetecilerin Mesleki ve Demografik Özelliklerine İlişkin Dağılımlar

Gazetecilik faaliyetlerinin yürütüldüğü mecralar ²	Sıklık (f)	Yüzde (%)
Yazılı basın / gazete	22	23,7%
Haber ajansı	18	19,4%
Televizyon	22	23,7%
Radyo	9	9,7%
İnternet yayını	22	23,7%

² Bu soruda çoklu yanıtlara izin verildiğinden n değeri, katılımcı sayısını aşmaktadır.

Çalışılan medya kuruluşunun kapsamı³	Sıklık (f)	Yüzde (%)
Ulusal	21	42,9%
Yerel / Bölgesel	28	57,1%
Katılımcıların yaş dağılımları	Sıklık (f)	Yüzde (%)
25 yaş ve altı	19	38,8%
26-35 yaş arası	14	28,6%
36 yaş ve üstü	16	32,7%
Katılımcıların gazetecilik yapma süreleri	Sıklık (f)	Yüzde (%)
5 yıldan az	21	42,9%
6-15 yıl arası	16	32,7%
16 yıl ve daha fazla	12	24,5%
Yurttaş gazetecilik içeriklerine ulaşma yolları	Sıklık (f)	Yüzde (%)
Sosyal medya	21	42,9%
Mail ve uygulamaları	3	6,1
Telefon	3	6,1
Telefon görüşmeleri ve yüz yüze	2	4,1
Araştırma yaparak	1	2,0
Genellikle telefon görüşmeleri ve sosyal medya üzerinden yaptığım takiplerle	1	2,0
Yüz yüze (sokakta)	4	8,2
Anlık mesajlaşma uygulamaları aracılığıyla	2	4,1
Sosyal medya ve mesajlaşma uygulamaları	1	2,0
Sosyal medya, internet siteleri ve yüz yüze	1	2,0
Gelen ihbarlar	1	2,0
Telefon ve sosyal medya	1	2,0
Hepsi	1	2,0
İnternet	1	2,0
Ulaşmıyorum / yok / boş	6	12,2

Tablo 1 incelendiğinde katılımcıların genellikle birden fazla medya türü için içerik ürettikleri anlaşılmaktadır. En fazla işaretlenen medya türü, yüzde 23,7 ile yazılı basın / gazete, internet yayını ve televizyon şeklindedir. Bunu yüzde 19,4 ile haber ajansı izlemektedir. Çalışılan medya kuruluşunun kapsamı incelendiğinde ise katılımcıların yüzde 42,9'unun Kayseri'de faaliyet gösteren ulusal çapta medya kuruluşlarında çalıştıkları, yüzde 57,1'inin ise yerel medyada çalıştıkları anlaşılmaktadır. Gazetecilerin yaş dağılımları incelendiğinde ise yüzde 38,8'i (19 kişi) 25 yaş ve altında olduğunu, yüzde 32,7'si ise 36 yaş ve üstünde olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların yüzde 28,6'si ise (14 kişi) 26-35 yaş aralığındadır. Gazetecilerin mesleki deneyim süreleri incelendiğinde ise yüzde 42,9'u 5 yıldan az süredir gazetecilik yapmakta, yüzde 24,5'i ise 16 yıldan daha fazla süredir gazetecilik faaliyetlerini sürdürmektedir. Yurttaş gazetecilik içeriklerine ulaşma yolları incelendiğinde ise katılımcıların yüzde 42,9'unun sosyal medya üzerinden bu içeriklere ulaştıkları anlaşılmaktadır. Katılımcıların belirttiği diğer kanallar ise; yüz yüze iletişim, telefon, anlık mesajlaşma uygulamaları ve internet şeklindedir.

Tablo 2. Gazetecilik Deneyimine Göre Yurttaş Gazetecilik İçeriklerinin Kalitesine İlişkin T-Testi

	Gazetecilik deneyimi	n	Ortalama	Standart Sapma	F	Sig.	Sig (2-tailed)
Yurttaş gazeteciliği	5 yıl ve daha az	21	2,714	,6437	1,235	0,272	,044
İçeriklerinin kalitesini	6 yıl ve daha fazla	28	3,179	,8630			

³ Araştırmaya katılan gazetecilerin bir kısmı yerel basın faaliyetleri yürütmekle birlikte ulusal basının Kayseri Temsilciliklerini de yürütmektedir. Diğer bir kısım ise Kayseri yerel basını bağlamında gazetecilik yapmakla birlikte, yayınların ulaştığı kapsam (uydu ve internet üzerinden yayın vb.) nedeniyle kendilerini ulusal/yaygın basın olarak değerlendirmektedir. Dolayısıyla 'Ulusal' cevabını veren gazeteciler, özünde Kayseri ilinde yerel gazetecilik pratikleri yürütmekle birlikte, ait oldukları kurumsal yapı ya da ürettikleri içeriklerin ulaştığı kapsam bakımından kendilerini yaygın basın olarak değerlendirmişlerdir.

nasıl fazla
değerlendiriyorsunuz?

Katılımcıların yurttaş gazetecilik içeriklerine ilişkin değerlendirmeleri, gazetecilikteki deneyimlerine göre t testi ile incelenmiş ve anlamlı bir farklılaşma ($\text{sig}=.044$) tespit edilmiştir. 5 yıl ve daha az süre gazetecilik deneyimine sahip olanların ilgili ifadeye ilişkin sergiledikleri ortalamalar daha düşüktür. Buna karşın 6 yıl ve daha fazla süredir gazetecik deneyimine sahip olanların yurttaş gazetecilik içeriklerini daha kaliteli buldukları anlaşılmaktadır.

Tablo 3. Yaşa Göre Yurttaş Gazetecilik İçeriklerinin Kalitesine İlişkin T-Testi

	Yaş	n	Ortalama	Standart Sapma	F	Sig.	Sig (2-tailed)
Yurttaş gazeteciliği içeriklerinin kalitesini nasıl değerlendiriyorsunuz?	30 yaş ve altı	24	2,750	,6757	,936	,338	,049
	31 yaş ve üstü	25	3,200	,8660			

Katılımcıların yurttaş gazetecilik içeriklerine ilişkin değerlendirmeleri, yaş değişkenine göre t testi ile incelenmiş ve anlamlı bir farklılaşma ($\text{sig}=.049$) tespit edilmiştir. 30 yaş ve altında olan katılımcıların ilgili ifadeye ilişkin sergiledikleri ortalamalar daha düşüktür. Buna karşın 31 yaş ve üstünde olanların yurttaş gazetecilik içeriklerini daha kaliteli buldukları anlaşılmaktadır.

Tablo 4. Çalışılan Medya Kuruluşunun Kapsamına Göre, Yurttaş Gazetecilik İçeriklerini Etik Bulma Durumu T-Testi

	Gazetecilik kapsamı	n	Ortalama	Standart Sapma	F	Sig.	Sig (2-tailed)
Yurttaş gazetecilik içerikleri, gazetecilik etiğine uygundur.	Ulusal	21	2,238	1,4800	1,489	,228	,029
	Yerel / bölgesel	28	3,107	1,2274			

Katılımcıların yurttaş gazetecilik içeriklerini etik bulma durumları, ürettikleri içeriklerin ulusal ya da yerel / bölgesel çapta yaygınlaşma durumuna göre t testi ile incelenmiş ve anlamlı bir farklılaşma ($\text{sig}=.029$) tespit edilmiştir. Ürettikleri içerikler ulusal çapta yaygınlaşan katılımcıların ilgili ifadeye ilişkin sergiledikleri ortalamalar daha düşüktür. Yerel / bölgesel çapta içerik üreten gazeteciler ise yurttaş gazetecilik içeriklerinin gazetecilik etiğine uygunluğu konusunda daha yüksek ortalamalar sergilemişlerdir.

Tablo 5. Sosyal Medyada Çalışılan Medya Kuruluşunun İçeriklerini Paylaşma Durumuna Göre Haber Üretim Hızı ve Telif Sorunlarına İlişkin Değerlendirmeler (T-Testi)

Yurttaş gazeteciliğinden sağlanan geleneksel etkilerini değerlendiriyorsunuz?	Sosyal medya platformlarında, çalıştığım kuruluştaki üretilen içerikleri paylaşıyorum.	n	Ortalama	Standart Sapma	F	Sig.	Sig (2-tailed)
Haberin üretim hızı	Hayır	14	2,714	,9945	,224	,638	,024
	Evet	35	3,457	1,0100			
Telif sorunları	Hayır	14	1,929	,7300	2,824	,099	,022
	Evet	35	2,629	1,0025			

Gazetecilerin sosyal medya platformlarında, çalıştıkları medya kuruluşunda üretilen içerikleri paylaşım durumlarına göre yurttaş gazeteciliğinden sağlanan içeriklerin geleneksel gazeteciliğe etkilerini değerlendirme durumları t testi ile incelenmiştir. Buna göre iki başlıkta anlamlı farklılaşma tespit edilmektedir. Sosyal medya platformlarında çalıştığı kuruluşun içeriklerini paylaşmayanlar,

yurttaş gazeteciliğinin haber üretim hızına etkisi (sig=0,024) ve telif sorunları (sig=0,022) gibi konularda daha düşük ortalamalar sergilemektedir. Sosyal medya platformlarında çalıştığı medya kuruluşunun içeriklerini paylaşmayanların haber üretim hızı konusunda genellikle ‘olumsuz etkiliyor’ yanıtını verdikleri (yüzde 64,3), paylaşım yapıyorum yanıtını verenlerin ise çoğunlukla ‘hem olumlu hem olumsuz etkiliyor’ (yüzde 51,4) şeklinde dağılım gösterdikleri anlaşılmaktadır. Çalıştığı medya kuruluşunun içeriklerini sosyal medya platformlarında paylaşan gazeteciler, diğer gruba kıyaslandığında (bu grubun çoğu bir etkisi olmadığını ya da fikrinin olmadığını belirtmiştir) yurttaş gazetecilik içeriklerinin telif konusunda olumlu ya da olumsuz birtakım etkilerinin olduğunu (olumsuz etkiliyor= yüzde 31,4, hem olumlu hem olumsuz etkiliyor= yüzde 11,4, olumlu etkiliyor= yüzde 5,7) ifade etmektedir.

Tablo 6. 'Yurttaş Gazeteciliği' ya da 'Vatandaş Gazeteciliği' Sizin İçin Ne İfade Ediyor? (Olumlu)

Olumlu değerlendirmeler	f	%
“Halk odaklı gazetecilik ya da toplum gazeteciliği” / “Halkın medyası” “Millete hizmet” / “Vatanı için çalışan fikir üreten”	4	21,1
“Bölge fark etmeksizin bütün haberlere ulaşabilmek” / “Ulaşılabilirlik açısından önemli” / “Haber üretme ve yayma noktasında çok daha hızlı” / “Yeni nesil ve gelecek için görünen, etki ve akış değeri yüksek, katılımcı gazetecilik”	4	21,1
“Vatandaşın en temel sorunlarını dile getirebilmek, vatandaşın en büyük haber kaynağı görünebilmesi için gerekli bir olgu” / “Vatandaşın her kesimini ilgilendiren önemli haberlerin yer aldığı gazetedir” / “Yurttaş Gazeteciliğini halkı bütün egemen siyasi ve sivil kuruluşlara karşı temsil etmek, sorunlarının görünmesini sağlamak ve çözümleri için bütün yayın organlarını kullanarak çözüme ulaşmaları için görevlerimiz arasında görüyorum.”	3	15,8
“Gerçekçi ve faydalı” / “Haberin gerçeği ve özünü ifade ediyor.” / “Günümüz gerçeği”	3	15,8
“Hür ve özgür” / “Objektif bir şekilde düşünceleri aktarabilmek”	2	10,5
“Ekonomik üstünlüğe dayalı gazetecilik”	1	5,3
“Gazetecilik vatandaşın dikkatini çekiyor”	1	5,3
“Benim için gazeteciliğinin her yönü anlamlıdır”	1	5,3
Toplam	19	100

Katılımcılara yurttaş gazeteciliğinin onlar için ne anlam ifade ettiği sorulmuş ve açık uçlu biçimde yanıtlamaları istenmiştir. Söz konusu değerlendirmelerden olumlu olanlar yukarıdaki Tablo 6’da yer almaktadır. Buna göre dört katılımcı yurttaş gazeteciliğini “halk odaklı” gazetecilik, “halkın medyası”, “millete hizmet” ve “vatan için çalışan” biçiminde anlamlandırdığını belirtmektedir. Diğer dört katılımcının ise yurttaş gazeteciliğiyle ilgili “ulaşılabilirlik” ve “hız” unsurlarını vurguladıkları anlaşılmaktadır. Üç katılımcı yurttaş gazeteciliğinin kendileri için “vatandaş sorunlarını dile getirme”, “vatandaş temsil etme”, “vatandaş haberdar etme” gibi anlamlara geldiğini belirtmiştir. Yurttaş gazeteciliğini “günümüzün gerçeği”, “haber gerçeği ve özü”, “gerçekçi ve faydalı” şeklinde ifade eden üç gazeteci bulunmaktadır. İki gazeteci ise vatandaş gazeteciliğini “hür ve özgür”, “objektif bir şekilde düşünceleri aktarabilmek” şeklinde nitelilemişlerdir.

Tablo 7. 'Yurttaş Gazeteciliği' ya da 'Vatandaş Gazeteciliği' Sizin İçin Ne İfade Ediyor? (Olumsuz)

Olumsuz değerlendirmeler	f	%
“Vatandaş gazeteciliğinin tecrübesiz insanların yanlış şekilde vatandaş yönlendirdiğini düşünüyorum bir basın mensubu olmak sadece içerik üretilip eline kamera alıp bunu yansıtmak değildir” / “Yurttaş gazeteciliği, bana göre belirli bir elekten ya da süzgeçten geçmediği sürece tehlikeli bir süreç doğurabilecek bir kavramdır. Vatandaş profesyonel olarak haberciliği bilmediği için sosyal medyada yayınlamış olduğu haberin doğurabileceği sonuçlardan haberdar değildir ama mesuldür bu yüzden belirli bir süzgeçten geçmediği sürece tehlikeli sonuçları olabilir.” / “Vatandaş gazeteciliğinde kendi menfaat ve çıkarlarına göre yapılan haberlere daha çok rastladığım için haberin pek güvenilir olduğunu düşünmüyorum”	3	27,3
“Hiçbir anlam ifade etmiyor” / “Bir şey değil”	2	17,2

“Bilgi kirliliği”	2	17,2
“Vatandaşın gazetecilik yaptığını sanması” / “Birbirinden çok uzak...(geleneksel gazetecilik ile)”	2	17,2
“Yurttaş gazeteciliği karşımı çünkü benim yaptığım haberin önüne geçiyor” / “Vatandaş da gazeteci olmasın bizim işimiz o”	2	17,2
Toplam	11	100

Yurttaş gazetecilik ile ilgili olumsuz değerlendirmeler Tablo 7’de yer almaktadır. Buna göre yurttaş gazetecilik; “vatandaşın yanlış yönlendirildiği”, “tehlikeli”, “güvenilirliği düşük”, “bilgi kirliliği” içeren bir gazetecilik pratiği olarak değerlendirilmektedir. İki katılımcı yurttaş gazeteciliği için “hiçbir anlam ifade etmiyor” ya da “bir şey değil” şeklinde değerlendirme yapmış ve yurttaş gazeteciliğın bir gazetecilik faaliyeti olarak değerlendirilemeyeceğine göndermede bulunmuştur. Ayrıca burada söz konusu olan “amatörlük” katılımcılar tarafından; “basın mensubu olmak sadece içerik üretip eline kamera alıp bunu yansıtmak değildir”, “vatandaş profesyonel olarak haberciliği bilmediği için”, “vatandaşın gazetecilik yaptığını sanması”, “birbirinden çok uzak”, “vatandaş da gazeteci olmasın bizim işimiz o” gibi ifadelerle olumsuz biçimde değerlendirilmektedir.

Tablo 8. 'Yurttaş Gazeteciliği' ya da 'Vatandaş Gazeteciliği' Sizin İçin Ne İfade Ediyor? (Müzakereli, Nötr ya da Diğer)

Müzakereli ya da nötr değerlendirmeler	f	%
“Sosyal medya vasıtasıyla duyuru, bilgilendirme” / “Vatandaşın yaşadığı ya da şahit olduğu olay veya sorunları kendi imkanları ile kamuoyuna duyurması” / “Ulusal televizyonlardaki whatsapp ihbar hattının bir kopyası niteliğindeki gazetecilik türüdür” / Kullandığımız teknolojik araçlardan ötürü şuan herkes olan bir olayı aynı anda servis etme gücüne sahip lakin bunu haber formatına dönüştürememekte onların yaptığı muhabirlik olarak tanımlamaktayım bizim yaptığımız ise gazetecilik	4	21,1
“Vatandaşın gelen amatöre içerikler” / “Asıl mesleği ve gelir kaynağı gazetecilik olmayan yani profesyonel olarak bu işi yapmayan vatandaşların teknoloji kullanarak haber üretmesi.” / “Kendi fikirlerini internet ve sosyal medya hesaplarından aktarabilen, profesyonel mesleği gazetecilik olmasa da içerik üretip paylaşabilen kişilerdir.”	3	15,8
Yurttaş gazeteciliğının olumlu ve olumsuz yönleri vardır. Özellikle sosyal medyada sahte hesapların varlığı, yanlış haber yayılmasına olanak tanımaktadır. Ancak, habere ulaşmakta hız açısından doğru ve delilli bilgiler açısından da olumlu bir durum ortaya çıkmaktadır. Yurttaş gazeteciliğinin olumlu ve olumsuz yönleri vardır. Özellikle sosyal medyada sahte hesapların varlığı, yanlış haber yayılmasına olanak tanımaktadır. Ancak, habere ulaşmakta hız açısından doğru ve delilli bilgiler açısından da olumlu bir durum ortaya çıkmaktadır.	1	5,3
Fikrim yok / Diğer	11	57,9
Toplam	19	100

Konuyla ilgili müzakereli değerlendirmeler yapan katılımcıların ifadeleri Tablo 8’de bulunmaktadır. Buna göre yurttaş gazeteciliği, yurttaşın sosyal medya ve diğer iletişim olanakları aracılığıyla “duyuru”, “bilgilendirme” yapması şeklinde değerlendirilmektedir. Bir gazeteci bu tür içeriklerin formatına dikkat çekerek, yurttaş gazetecilik içeriklerinin salt “muhabirlik” olduğuna, profesyonel gazetecilerin ise enformasyonu haber formatına dönüştürebildiğine dikkat çekmektedir. Yurttaş gazeteciliğın “amatörlere içerik sağladığı” ve “asıl mesleği gazetecilik olmayanların haber üretmesi” şeklinde değerlendirmelerde bulunan üç gazeteci bulunmaktadır. Bir katılımcı ise yurttaş gazeteciliğiyle ilgili olarak “yanlış haber yayılmasına olanak sağlaması” konusuna dikkat çekerken, “hız” açısından ise olumlu bir noktaya vurgu yapmaktadır.

Tablo 9. 'Yurttaş gazeteciliği' Uygulamalarını Daha İyi Hale Getirmek İçin Ne Yapılmalı?

Size yurttaş gazeteciliği uygulamalarını daha iyi hale getirmek için ne gibi adımlar atılmalı?⁴	f	%
Güvenilirliği arttırılmalı / teyit süreci / kaynakların incelenmesi	15	28,3
Denetleme, kanuni sınırlama, kontrol getirilmeli	7	13,2
İçerik kalitesi / özgünlük / çözünürlük arttırılmalı	5	9,4
Diploma zorunluluğu ve tecrübe şartı / eğitim	3	5,7
Halk ile iç içe olunmalı	2	3,8
Gazeteci olmayanlar haber paylaşmamalı / yapılmamalı	2	3,8
Gazeteciliğin saygınlığı arttırılmalı	2	3,8
Vatandaşlar sorumlulukları konusunda bilgilendirilmeli	2	3,8
Belgeye dayanmalı, etik anlayışla yapılmalı	1	1,9
Devlet desteklemeli	1	1,9
Ekonomisi güçlendirilmeli	1	1,9
İhbar hatları doğru kullanılmalı	1	1,9
Diğer / Fikri yok / Boş	11	20,8
Toplam	53	100

Profesyonel gazetecilere, yurttaş gazeteciliği uygulamalarını daha iyi hale getirmek için ne gibi adımlar atılması gerektiği sorulmuştur. Tablo 9 ilgili soruya verilen yanıtları göstermektedir. Soruya verilen yanıtlar incelendiğinde en fazla dikkat çekilen noktanın “güvenilirliğin arttırılması”, “teyit süreçlerinin” işletilmesi, “kaynakların kontrol edilmesi” olduğu anlaşılmaktadır. Yurttaş gazeteciliği içerikleriyle ilgili güvenilirlik problemi ve bunun aşılması en fazla gündeme getirilen konudur. Bunun dışında; “denetleme”, “sınırlama”, “kontrol getirilmesi” güvenilirlik problemiyle bağlantılı olarak getirilen çözüm önerileri arasında yer almaktadır. Ayrıca üretilen içeriklerin kalitesinin, özgünlüğünün arttırılması, kullanılan fotoğrafların çözünürlüğünün yükseltilmesi katılımcıların vurguladığı öneriler arasında yer almaktadır. Gazetecilik faaliyetleri yürütülebilmesi için “eğitim” ve “diploma zorunluluğu” getirilmesi üç gazeteci tarafından dile getirilmiştir. Gazeteciler tarafından dile getirilen diğer bazı öneriler; “gazeteciliğin saygınlığının arttırılması”, “gazeteci olmayanların haber yapmaması”, vatandaşların haber, bilgi paylaşırken neden olabileceği zarar ve “sorumlulukları konusunda bilinçlendirilmesi” ve “devletin desteklemesi” şeklindedir.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Yurttaş gazeteciliği gerek hak odaklı haberler çerçevesinde gerekse tanık olunan olaylara ait anlık bilgi ve görüntülerin topluma sosyal medya hesapları ya da ana akım medya üzerinden ulaştırılması bakımından önemli bir gazetecilik biçimidir. Profesyonel olarak gazetecilik yapan basın mensupları da kendi kişisel medya hesaplarından yurttaş gazetecilik yapabildikleri gibi, çalıştıkları basın kuruluşuna gönderilen içerikleri yayınlamaya da yurttaş gazetecilik uygulamalarının bir parçası olabilmektedirler.

Profesyonel olarak gazetecilik yapan ve özellikle de yerel medya kuruluşlarında çalışan basın mensupları; yerinden haber etme, çok sesliliğe katkıda bulunma, kamusal tartışmalara aracılık etme işlevleri bağlamında yurttaş gazeteciliğe karşı olumlu yaklaşabilmektedir. Bunun yanı sıra amatör kişiler tarafından üretilen içerikle gazetecilik mesleğini zarara uğratma, kendi mensubu oldukları gazetenin tiraj ve tıklanma oranını düşürmesi sebepleriyle yurttaş gazeteciliği olumsuz bir biçimde de değerlendirilebilmektedirler.

Bu çalışmada Kayseri’de çalışan profesyonel gazetecilerin yurttaş gazeteciliğini tanıma ve kullanma pratikleri ve yurttaş gazeteciliğe ilişkin görüşleri hakkında bilgi edinilmek istenmiştir. Araştırmadan elde edilen veriler incelendiğinde, profesyonel gazetecilerin yurttaş gazeteciliğine ilişkin içeriklere kayıtsız olmadıkları, başta sosyal medya olmak üzere farklı iletişim kanalları aracılığıyla yurttaş gazetecilik içeriklerine ulaştıkları anlaşılmaktadır.

⁴ Açık uçlu yanıtlarda katılımcı cevapları birden fazla başlıkta kodlandığı için, toplam yanıt sayısı katılımcı sayısını aşmaktadır.

Araştırmada 30 yaş üstü ve 6 yıl ve daha uzun süredir meslekte bulunduğunu ifade eden tecrübeli gazetecilerin yurttaş gazetecilik içeriklerini, hem yaşça daha genç (30 yaş ve altı) hem de tecrübe olarak mesleğin ilk yıllarında bulunan (5 yıl ve daha az) gazetecilerden daha kaliteli buldukları ortaya çıkmıştır. Yurttaş gazetecilik iletişim teknolojilerindeki gelişmelerin sonucunda yaygın anlamını kazanmıştır. Bu sonuç dijital medyada içerik üretmek konusunda daha aktif, üretilen içerikleri takip etmek konusunda daha seçici olabilen yeni nesil gazetecilerin, yurttaş gazetecilikle ilgili içerikleri yetersiz bulması, üretilen içeriklere olan güvenlerinin daha az olabilmelerinden kaynaklanabilir.

Ürettiği içerikler ulusal düzeyde yaygınlaşan yerel gazeteciler, yurttaş gazetecilik içeriklerinin gazetecilik etiğine uygunluğu konusunda daha olumsuz bir tutum sergilemişlerdir. Araştırmaya katılan yerel gazetecilerin bir kısmı ulusal medya kuruluşlarının il temsilciliklerini de yürütmektedir. Kurumsallaşmış medya organizasyonlarının yurttaş gazetecilik konusunda farklı bağlamlarda olumsuz yaklaşım sergileyebildiği ya da buradan üretilecek olası içeriklere şüpheyle yaklaştığı bilinmektedir. Söz konusu gazetecilerin temsil ettikleri medya kuruluşlarının yurttaş gazetecilik konusuna ilişkin yaklaşımlarını yansıttıkları düşünülmektedir.

Sosyal medya hesaplarını içerik paylaşmak üzere kullanmayan gazeteciler, yurttaş gazeteciliğin haber üretim hızının gazetecilik pratiklerini olumsuz etkilediğini düşünmektedirler. Sosyal medya hesaplarında içerik paylaşanların ise, haber üretim hızı konusunda hem olumlu hem de olumsuz birtakım etkilere dikkat çektikleri tespit edilmiştir. Yurttaş gazetecilikten sağlanan içerikler hem haberin hammaddesi olarak iş görme hem de sosyal medya ve internet yoluyla süratle yaygınlaştırma konusunda fırsat alanları oluşturmaktadır. Diğer yandan mesleğin profesyonel yönü dikkate alındığında, günümüzde ortaya çıkan hız aynı zamanda bir baskı unsuru olarak da değerlendirilmektedir. Hız baskısı temel gazetecilik öğretileri arasında bulunan doğrulama süreçlerinin sekteye uğratması nedeniyle olumsuz bir durum yaratmaktadır.

Telif konusunda da benzer bir durumun ortaya çıktığı ifade edilebilir. Buna göre sosyal medya üzerinden medya kuruluşuna ait içerik paylaşmayanlar, telif konusunda bir etki bulunmadığı ya da bir fikrinin olmadığını daha çok ifade ederken, bu tür paylaşımlar yapanların telif konusunda olumsuz etkileri daha çok dile getirdikleri anlaşılmaktadır. Bu grubun söz konusu paylaşımları gerçekleştirdikleri için, telif ile ilgili olumsuz deneyimler edindikleri tahmin edilmektedir.

Katılımcıların yurttaş gazeteciliğin onlar için ne ifade ettiğine ilişkin soruya verdikleri cevaplar değerlendirildiğine, 19 katılımcının yurttaş gazetecilikle ilgili olumlu, 11 katılımcının olumsuz değerlendirmelerde buldukları, 8 katılımcının ise müzakereli şekilde konuyu değerlendirerek hem olumlu hem de olumsuz yönleri dikkat çektikleri anlaşılmaktadır. 11 katılımcı ise bu konuda fikir beyan etmemiştir. Yurttaş gazeteciliğin daha iyi hale getirilmesi için araştırmaya katılan gazetecilerin getirdikleri öneriler incelendiğinde ise, doğrulama süreçleri ve güvenilirliğin artırılması en fazla dile getirilen konudur. Buna ek olarak yurttaş gazeteciliğe denetim, kanuni sınırlama, kontrol getirilmesi, eğitim ve diploma şartı ile gazeteci olmayanların bu tür içerik paylaşmalarını gerektirdiği yönündeki görüşler dikkat çekmektedir. Ayrıca vatandaşların hem dijital ortamda dolaşıma giren yanlış bilgiler konusunda hem de kendi paylaştıkları içeriklerden doğacak zararların sorumlulukları konusunda bilgilendirilmesi gerekliliği, araştırmaya katılan gazetecilerin vurguladıkları noktalar arasında yer almaktadır.

Sonuç olarak profesyonel gazetecilerin yurttaş gazetecilik ve yurttaş gazeteciliğin geleneksel gazetecilikle ilişkisi bakımından görüşleri ikili bir yapı arz etmektedir. Profesyonel gazeteciler bir yandan yurttaş gazeteciliğin geleneksel gazetecilik anlayışına zarar verdiğini, gazetecilik mesleğini tehdit ettiğini düşünüp yurttaş gazeteciliği rakip olarak değerlendirirken; diğer yandan yurttaş gazeteciliği profesyonel gazeteciler tarafından görmezden gelinemeyecek derecede önemli bir olgu, hatta önemli bir haber/istihbarat kaynağı olarak görmektedirler. Bu ikili bakış açısının ortaya çıkmasında araştırmaya katılan profesyonel gazetecilerin bazı mesleki ve demografik özelliklerinin anlamlı birer değişken olduğu belirtilmelidir.

Ek Bilgi

Bu araştırmaya ilişkin etik inceleme Erciyes Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu tarafından gerçekleştirilmiş, proje 26.10.2021 tarihinde etik açıdan onaylanmıştır. (Başvuru No: 403)

KAYNAKLAR

- Abunimah, A. (2011, 12 Haziran). New evidence about Amina, the ‘Gay Girl in Damascus’ hoax [Blog yazısı]. Erişim adresi: <https://electronicintifada.net/blogs/ali-abunimah/new-evidence-about-amina-gay-girl-damascus-hoax>
- Alankuş, S. (2009). Yeni habercilik arayışları: Hak odaklı habercilik, yurttaş gazeteciliği, barış gazeteciliği. S. Alankuş (Yay. Haz.). Gazeteciliğe başlarken okuldan haber odasına (s. 88-127) içinde. İstanbul: IPS İletişim Vakfı Yayınları.
- Balel, C. (2009). Günümüz Türk basınında yurttaş gazeteciliğinin durumu ve uygulamalarının değerlendirilmesi (Yüksek lisans tezi).
- Bennett, D. (2011) A 'gay girl in Damascus', the mirage of the 'authentic voice' - and the future of journalism. Keeble, R. & J. Mair (Ed.). Mirage in the desert? Reporting the Arab Spring (s.187-195) içinde. Suffolk: Abramis. Erişim adresi: <https://ssrn.com/abstract=2035022>
- Campbell, V. (2015). Theorizing citizenship in citizen journalism. *Digital Journalism*, 3, 704-719. doi: 10.1080/21670811.2014.937150
- Cangöz, İ. (2003). Yurttaş gazeteciliği ve yerel basın. S. Alankuş (Der.). Gazetecilik ve habercilik (s. 101-119) içinde. İstanbul: IPS İletişim Vakfı Yayınları.
- Çevikel, T. (2011). Profesyonel haber medyasında yurttaş katılımı: CNN Türk-Haberim örneğinde katılımcı gazeteciliğin sınırları. *Galatasaray Üniversitesi İletişim Dergisi*, Sayı 14, 55-77. Erişim adresi: <http://iletisimdergisi.gsu.edu.tr/tr/download/article-file/82706>
- Devran, Y. ve Özcan Ö. F. (2017). Habercilikte hegemonya mücadelesi: Yurttaş gazeteciliği: Fırsat mı tehdit mi?, *Global Media Journal TR Edition*, 7, 150-173. Erişim adresi: https://globalmediajournaltr.yeditepe.edu.tr/sites/default/files/yusuf_devran_omer_faruk_ozcan_-_habercilikte_hegemonya_mucadelesi_yurttas_gazeteciligi_firsat_mi_tehdit_mi.pdf
- Duran, R. (2009). Yurttaş gazeteciliği. S. Alankuş (Der.). Gazetecilik ve habercilik (s. 85-101) içinde. İstanbul: IPS İletişim Vakfı Yayınları.
- Erduran, Y., Ataman, B., Çoban, B. ve Aydın, U. U. (2018). *Profesyonel gazetecinin yurttaş gazetecilikle imtihanı*. İstanbul: Kafka Yayınları.
- George, D. ve Mallery, P. (2010). SPSS for Windows step by step: A simple guide and reference 17.0 Update (10th Edition). Boston: Pearson.
- Gezgin, S. (2007). Türkiye’de yerel basın. S. Gezgin (Ed.). Türkiye’de Yerel Basın (s. 177-197) içinde. İstanbul: İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları.
- Goode, L. (2009). Social news, citizen journalism and democracy. *New media & society*, 11, 1287-1305.
- Gürel, N. (2007). Yerel basının işlevi ve demokrasilerde görevi. S. Gezgin (Ed.). Türkiye’de Yerel Basın (s. 171-177) içinde. İstanbul: İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları.
- Kim, Y. ve Lowrey, W. (2015). Who are citizen journalists in the social media environment?. *Digital Journalism*, 3, 298-314. doi: 10.1080/21670811.2014.930245
- Kurtuluş, S., Kurtuluş, K. ve Öztürk, S. (2012). Research Methodology in Marketing Publications in Turkey: Review and Evaluation. *Marketing Management*, 28, 13-1.
- Nachmias, C. F. ve Nachmias, D. (2008). *Research methods in the social sciences* (7th ed.). New York, NY : Worth Publishers.
- Nip, J. Y. M. (2006). Exploring the second phase of public journalism, *Journalism Studies*, 7, 212-236. doi: 10.1080/14616700500533528
- Noor, R. (2017). Citizen journalism vs. mainstream journalism: A study on challenges posed by amateurs. *Athens Journal of Mass Media and Communications*, 3, 55-76. doi: 10.30958/AJMMC.3.1.4
- Patton, M. Q. (2002). *Qualitative research and evaluation methods* (3rd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Tabachnick, B. G. ve Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics* (6th Edition). Boston: Pearson.
- Uzun, R. (2006). Gazetecilikte yeni bir yönelim: Yurttaş gazeteciliği. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16, 633-656. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1723830>

Extended Abstract

Citizen journalism, which was associated with civil participation rather than journalism in the late 1990s, gained its widespread meaning with the developments in communication technologies. Technological developments that enable the masses to communicate have included citizens in the process of collecting, writing and publishing news. Thus, citizen journalism has become a mediator for the masses who are unable make their voices heard in mainstream media and a representation of the transmission of witnessed events to social media platforms or mainstream media. Citizen journalism is functionally similar to the local press due to its contribution to polyphony. It also supports the local press in preparing the groundwork for public debates, providing news materials, and increasing the diversity of news. However, accessing the content produced by citizens with new media reduces circulation and the number of clicks and causes economic problems for the local press. This research aims to determine how professional journalists working in Kayseri think that citizen journalism affects their practices of recognizing and using citizen and traditional journalism practices based on the relationship between citizen journalism and the local press. In the study, conceptual information about citizen journalism was provided, and the relationship between the local press and citizen journalism was expressed. Thereafter, the data obtained from the research conducted with press employees in Kayseri were evaluated and shared. In the study in which a quantitative method was used, a survey technique was applied. The convenience sampling technique was used for the sample selection. Journalists actively working in different media organizations in Kayseri were asked to complete the prepared questionnaire. The sample of the study included 49 journalists who agreed to participate in the research. Although the answers given to the questions have a statistical meaning, they are also valuable in terms of interpreting the opinions of local press employees about citizen journalism. In the research, the citizen journalism content of experienced journalists who stated that they were older than 30 years ($p=0.049$) and had been in the profession for six years or more ($p=0.044$) were reviewed, over journalists who were younger (30 years old or below) or inexperienced. It has been revealed that Professional journalists who are experienced with more than five years think that citizen journalism contents have better quality. On the other hand lesser experienced journalists (experience of five years or less) think that contents are provided by citizen journalism have less quality. The journalists working in national media organizations were more suspicious about journalism ethics compliance of citizen journalism content than those working in local and regional media organizations ($p=0.029$). The journalists who did not use their social media accounts to share content thought that the speed of news production in citizen journalism negatively affected their journalism practices ($p=0.024$). Those who shared content on their social media accounts drew attention to both the positive and negative effects on the speed of news production. In addition, it was understood that the journalists who did not share content of the media organization on social media expressed more that there was no effect or they were not aware about the effects on copyright, while those who made such posts expressed more about the negative effects on copyright ($p=0.022$). With the answers given by the participants to the question about what citizen journalism meant to them were evaluated, 19 participants made positive statements about citizen journalism and 11 participants made negative statements about citizen journalism, and eight participants drew attention to both the positive and negative aspects by deliberating the issue. Eleven participants did not express their opinion on this question. When the suggestions made by the research participants of about improving citizen journalism were examined, verification processes and increasing reliability were the most frequently mentioned issues. Additionally, their opinions highlighted that non-journalists should not share such content without supervision, legal restrictions, control, education and diplomas in citizen journalism. Furthermore, the necessity of informing citizens both about the false information circulating in the digital environment and about the responsibilities of the damages that may arise from the content they share was among the points emphasized by the participants. As a result, the views of professional journalists in terms of citizen journalism and its relationship with traditional journalism present a dual structure. From the research, it was concluded that the press employees in Kayseri see citizen journalism as a threat or rival that harms traditional journalism on the one hand, and on the other hand, it is an important phenomenon that cannot be ignored by professional journalists and is seen as an important source of news/intelligence.